

1

Johnson reist mee naar het Wilde Westen

In de herfst van 1875 kwam William Jason Tertullius Johnson, oudste zoon van scheepsbouwer Silas Johnson, aan op Yale College. Volgens de *headmaster* op Choate, zijn college, was Johnson ‘getalenteerd, aantrekkelijk, sportief en capabel’. Maar daar voegde hij aan toe dat Johnson koppig, lui en tot op het bot verwend was, en daarbij opmerkelijk onverschillig als het ging om zaken die niet zijn eigen pleziertjes betroffen. ‘Tenzij hij een doel in het leven vindt, loopt hij kans ofwel een aartsluigaard te worden, ofwel op het slechte pad te geraken.’

Die woorden zijn natuurlijk van toepassing op wel duizend jongemannen die tegen het eind van de negentiende eeuw in Amerika studeerden: knapen met dominante, ondernemende vaders, smakken geld en zonder vastomlijnde dagbesteding.

Tijdens zijn eerste jaar aan Yale deed William Johnson inderdaad de voorspelling van zijn headmaster uitkomen. In november werd hij geschorst wegens gokken, en in februari opnieuw na een voorval waarbij na ernstig drankmisbruik een

winkelruit in New Haven was ingegooid. Silas Johnson betaalde de rekening. Ondanks dit soort roekeloos gedrag bleef Johnson hoffelijk en zelfs timide tegenover vrouwen van zijn leeftijd, want hij had in dat opzicht nog geen enkel succes geboekt. En dat terwijl meisjes en vrouwen, hoewel die in die tijd zeer ingetogen waren, wel degelijk zijn aandacht probeerden te trekken. Maar in alle andere opzichten leek hij onverbeterlijk. Vroeg in het daaropvolgende voorjaar ruïneerde Johnson het zeiljacht van zijn kamergenoot door het aan de grond te laten lopen in de Long Island Sound. Binnen luttele minuten was het scheepje gezonken, en Johnson werd gered door een toevallig passerende trawler; toen de vissers aan boord hem vroegen hoe het ongeluk gebeurd was, vertelde hij zijn ongelovige gehoor dat hij niet kon zeilen omdat 'een zeilcursus hem te saai voor woorden leek'. Waaraan hij toevoegde dat het er anders simpel genoeg uitzag. Toen zijn kamergenoot hem op het matje riep, gaf Johnson toe dat hij geen toestemming had gevraagd om het jacht te lenen 'omdat hij hem nergens kon vinden'.

Johnsons vader kreeg de rekening voor het gezonken jacht gepresenteerd, en klaagde tegen zijn vrienden dat het tegenwoordig een wel heel kostbare zaak was om een jongeman aan Yale te laten studeren. Zijn vader was de weldenkende zoon van een Schotse immigrant, en hij deed grote moeite om het excessieve gedrag van zijn zoon te verdoezelen. In zijn brieven maande hij William herhaalde malen om een doel in het leven te vinden. Maar William leek wel tevreden met zijn verwende, frivole leventje, en toen hij liet weten dat hij de komende zomer in Europa wilde doorbrengen, verzuchtte zijn vader dat dat vooruitzicht hem 'van financiële doodsangst vervulde'.

De familie was dan ook hogelijk verbaasd toen William Johnson plotseling besloot om in de zomer van 1876 naar het Westen te trekken. Johnson heeft nooit in het openbaar uit-

gelegd waarom hij van gedachten veranderd was. Maar zijn beste vrienden aan Yale wisten: dat was vanwege een weddenschap.

Zoals hijzelf zei in het dagboek dat hij nauwgezet bijhield:

Ik neem aan dat iedere jonge man vroeg of laat in zijn leven een aartsvijand heeft, en de mijne kreeg ik in mijn eerste jaar aan Yale. Harold Hannibal Marlin was even oud als ik, achttien. Knap om te zien, sportief, goed van de tongriem gesneden en stinkend rijk. Bovendien kwam hij uit New York, een stad die volgens hem in ieder opzicht superieur was aan Philadelphia. Ik vond hem onuitstaanbaar. En dat was wederzijds.

Marlin en ik waren in alle opzichten rivalen: in de collegezaal, op het sportveld, bij onze studentikoze grappen en grollen. Er was geen terrein waarop we niet wedijverden. We hadden continu ruzie en waren het over niets eens.

Op een avond aan tafel zei hij dat de toekomst van Amerika lag in het ontsluiten van het Westen. Ik zei dat dat waanzin was en dat de toekomst van ons fantastische land moeilijk kon berusten op een enorme woestijn, bevolkt door hordes primitieve inboorlingen.

Volgens hem kon ik nergens over meepraten omdat ik er niet zelf geweest was. Een heikel punt, want Marlin was wél in het Westen geweest, althans in Kansas City, waar zijn broer woonde. Hij liet geen gelegenheid voorbijgaan om te pochen over zijn bereidheid.

Ik kon daar natuurlijk niet aan tippen.

‘Maar het is een koud kunstje om naar het Westen te reizen. De eerste de beste gek kan dat doen.’

‘Maar niet iedere gek doet dat. Jij bijvoorbeeld niet.’

‘Ik heb nooit ook maar de geringste behoefte gevoeld,’ zei ik.

‘Zal ik jou eens wat zeggen,’ antwoordde Hannibal Marlin, nadat hij zich ervan had vergewist dat de anderen ook luisterden, ‘volgens mij durf jij niet.’

‘Bespottelijk.’

‘Nee hoor. Een luxe reisje naar Europa is meer iets voor jou.’

‘Europa? Europa is voor bejaarden en voor stoffige geleerden.’

‘Let op mijn woorden: komende zomer toer jij door Europa, met je parasolletje in de hand.’

‘En wat dan nog? Dat wil nog niet zeggen...’

‘Aha! Zien jullie?’ sprak Marlin tegen het volledige tafelgezelschap. ‘Hij durft niet. De slapjanus.’ Hij grijnsde op die alwetende, laatdunkende manier waaraan ik zo’n bloedhekel had, en ik had geen keuze.

‘Nou,’ zei ik koeltjes, ‘ik ga anders deze zomer naar het Westen.’

Daar keek hij van op; de zelfgenoegzame grijns verstarde op zijn smoel. ‘O?’

‘Jazeker,’ zei ik. ‘Met professor Marsh. Die gaat er iedere zomer heen, met een groep studenten.’ Ik herinnerde me vagelijk dat er de week tevoren een advertentie had gestaan in de *Yale Daily News*.

‘Wat? Papzak Marsh? Die bottenman?’

‘Inderdaad.’

‘Ga jij met Marsh op pad? Maar op die excursies hebben ze spartaanse accommodaties, en het schijnt dat hij z’n jongens een soort slavenarbeid laat verrichten. Dat lijkt me niks voor jou.’ Hij kneep zijn ogen tot spleetjes. ‘Wanneer vertrekken jullie?’

‘Hij heeft nog geen datum genoemd.’

Marlin grijnsde. ‘Jij hebt Marsh nog nooit van je leven gezien, en je gaat zeer zeker niet met hem op pad.’

‘Jawel hoor.’

‘Ik geloof er niets van.’

‘Ik zeg toch, mijn besluit staat vast.’

Marlin slaakte op die laatlunkende manier van hem een zucht. ‘Ik wed om duizend dollar dat je niet gaat.’

Niemand had het gesprek nog echt gevolgd, maar bij die woorden spitsten de anderen hun oren. Duizend dollar was een vermogen in 1876, zelfs onder rijke jongelui.

‘Duizend dollar dat jij komende zomer níét met Marsh naar het Westen trekt,’ herhaalde Marlin.

‘Uitstekend, ik neem de weddenschap aan,’ antwoordde ik. En op dat moment drong tot me door dat ik nu, geheel buiten mijn schuld, de godganse zomer samen met een of andere halvegare in een bloedhete woestijn naar botten moest gaan zitten spitten.

2

Marsh

Het bureau van professor Marsh bevond zich in het Peabody-museum op de campus van Yale, achter een zware groene deur met in grote witte letters het opschrift PROF. O.C. MARSH – BEZOEK UITSLUITEND OP SCHRIFTELIJKE AFSpraak.

Johnson klopte. Er kwam geen reactie, dus hij klopte nogmaals.

‘Ga weg.’

Johnson klopte een derde maal.

Midden in de deur ging een luikje open en er tuurde een oog naar buiten. ‘Wat is er?’

‘Ik wil professor Marsh spreken.’

‘Maar wil hij ú spreken?’ informeerde het oog. ‘Dat betwijfel ik.’

‘Het gaat om deze advertentie.’ Johnson hield de krantenadvertentie van de vorige week omhoog.

‘Jammer. Te laat. Alle vacatures zijn vervuld.’ Het luikje klapte dicht.

Johnson was niet gewend dat hem iets geweigerd werd, en al helemaal geen stompzinnige excursie waar hij niet eens zin in had. Boos trapte hij tegen de deur. Hij staarde naar de koetsen die op Whitney Avenue voorbijreden. Maar het ging om zijn trots, en om duizend dollar, dus hij vermande zich en klopte nogmaals beleefd aan. ‘Het spijt me, professor Marsh, maar ik moet daarnaartoe. Ik moet met u mee naar het Westen.’

‘Jongeman, waar u naartoe moet, dat is wég. Opgehoepeld.’

‘Toe, meneer Marsh. Mag ik alstublieft mee op uw expeditie?’ De gedachte dat hij met hangende pootjes naar Marlin terug zou moeten, was te veel. Zijn stem stokte en hij kreeg tranen in zijn ogen. ‘Alstublieft, meneer. Luistert u even. Ik doe alles wat u zegt, ik zal zelfs mijn eigen uitrusting meenemen.’

Het luikje klikte weer open. ‘Jongeman, iederéén neemt zijn eigen uitrusting mee en iedereen doet wat ik zeg, behalve u. Uw gedrag is onwaardig.’ Het oog tuurde naar buiten. ‘En nu wegwezen.’

‘Ik smEEK u, meneer. U móét me meenemen.’

‘Als u zo graag mee wilt, had u vorige week op de advertentie moeten reflecteren. Net als alle anderen. Vorige week hadden we de keus uit dertig kandidaten. En intussen hebben we alle posten vervuld, behalve die van... U bent zeker niet toevallig fotograaf?’

Johnson zag zijn kans schoon. ‘Fotograaf? Jazeker meneer! Dat ben ik! Ik ben fotograaf.’

‘Aha. Had dat dan meteen gezegd. Kom binnen.’ De deur zwaaide wijd open en Johnson zag voor het eerst de onverzettelijke, indrukwekkende gedaante van Othniel C. Marsh, hoofd van de afdeling Paleontologie aan de universiteit van Yale. Hij was van gemiddelde lengte maar had een zeer robuuste bouw.

Marsh ging hem voor, het museum in. Er danste krijtstof in de lucht en hier en daar priemde een bundel zonnestralen naar binnen als in een kathedraal. In een uitgestrekte ruimte met een torenhoog plafond zag Johnson mannen in witte laboratorium-

jassen over grote stukken rots gebogen staan; met beitel-tjes waren ze bezig botten uit het steen los te bikken. Ze werkten heel nauwgezet, zag hij, en veegden steeds weer met penselen hun werk schoon. In de achterste hoek werd een gigantisch skelet opgebouwd: de botten reikten bijna tot aan het plafond.

‘*Gigantopus marshiensis*, mijn kroonjuweel,’ zei Marsh met een hoofdknik naar het enorme monster. ‘Althans, tot op heden. Ik heb haar in Wyoming gevonden, in 1874. Voor mij is het een vrouwtje. Hoe heet u?’

‘William Johnson, meneer.’

‘Wat doet uw vader?’

‘Mijn vader zit in de rederij, meneer.’ Er hing kalkstof in de lucht; Johnson kuchte.

Marsh keek hem argwanend aan. ‘Voelt u zich onwel, Johnson?’

‘Nee meneer, het gaat uitstekend.’

‘Ik wil geen zieke mensen om mij heen.’

‘Ik verheug mij in een uitstekende gezondheid, meneer.’

Marsh leek niet overtuigd. ‘Hoe oud bent u, Johnson?’

‘Achtien, meneer.’

‘En hoelang bent u al fotograaf?’

‘Fotograaf? O, eh... vanaf mijn jonge jaren, meneer. Mijn vader, eh... fotografeerde en ik heb het van hem geleerd.’

‘U hebt uw eigen apparatuur?’

‘Ja... eh, nee, meneer, maar daar kan ik aan komen. Van mijn vader.’

‘U lijkt me wat gespannen, Johnson. Hoe komt dat?’

‘Dat komt doordat ik zo graag met u op expeditie wil, meneer.’

‘O?’ Marsh staaarde hem aan alsof Johnson zelf een curieus anatomisch specimen was.

Met een onbehaaglijk gevoel onder die vorsende blik probeerde Johnson een complimentje te maken. ‘Ik heb geweldige dingen over u gehoord, meneer.’

‘O ja? Wat dan zoal?’

Johnson aarzelde. In wezen had hij alleen maar gehoord dat Marsh een gedreven, neurotisch type was en dat hij zijn academische positie uitsluitend te danken had aan zijn eenkennige belangstelling voor fossiele botten en aan zijn oom, de beroemde filantroop George Peabody, die de financiering had geleverd voor het Peabody-museum, voor Marsh' leerstoel en voor Marsh' jaarlijkse expedities naar het Westen.

'Dat de studenten het als een voorrecht en een avontuur beschouwen om met u op veldtocht te gaan, meneer.'

Marsh zweeg even. Na een tijdje zei hij: 'Ik hou niet van complimentjes en vleierij. En ik wil geen "meneer" genoemd worden. U kunt me aanspreken met "professor". En wat betreft voorrecht en avontuur: wat ik te bieden heb is keihard werken. Van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat. Maar ik kan wel zeggen: al mijn studenten hebben het er levend afgebracht. En als ik dan nu vragen mag: waarom wilt u zo graag mee?'

'Om persoonlijke redenen, men... professor.'

'Alle redenen zijn persoonlijk, Johnson. Ik informeer naar de uwe.'

'Nou, professor, ik ben geïnteresseerd in de bestudering van fossielen.'

'Is dat zo? Geïnteresseerd, zegt u? Jongeman, deze fossielen – hij maakte een weids handgebaar naar de ruimte – 'die vragen niet om interesse. Die vragen om gepassioneerde toewijding, welhaast religieuze gedrevenheid en wetenschappelijke theorievorming; die vragen om verhitte discussies en onderbouwde argumenten. Aan laffe "interesse" hebben ze niets. Nee, nee. Het spijt me. Dit wordt niks.'

Johnson vreesde dat zijn kansen na die terloopse opmerking verkeken waren, maar Marsh draaide ineens om als een blad aan een boom en zei met een glimlach: 'Maar dat doet er niet toe. Ik heb een fotograaf nodig, dus u mag mee.' Hij stak zijn hand uit en Johnson schudde die. 'Waar kom jij vandaan, Johnson?'

‘Philadelphia.’

Dat antwoord had een hoogst onverwacht effect op Marsh. Hij liet Johnsons hand los en deed een stap achteruit. ‘Philadelphia! Jij... wat... Kom jij uit Philadelphia?’

‘Inderdaad, meneer. Is daar iets mis mee?’

‘Ik ben geen meneer! En jouw vader zit in de rederij?’

‘Dat klopt.’

Marsh liep paars aan; hij beefde van woede. ‘En dan ben je zeker nog een quaker ook? Hmm? Een quaker uit Philadelphia?’

‘Nee, ik ben methodist.’

‘Is dat niet zo’n beetje hetzelfde?’

‘Volgens mij niet.’

‘Maar je woont in dezelfde plaats als hij.’

‘Als wie?’

Marsh zweeg. Hij staaarde naar de vloer en deed toen plotse-ling een stap opzij. Voor zo’n paasos was hij verbazend soepel en beweeglijk.

De glimlach verscheen weer op zijn gezicht, en hij zei: ‘Laat ook maar. Ik heb geen enkel probleem met de inwoners van de Stad der Broederliefde. Met niemand. Wat ze ook zeggen mogen. Enne... je bent zeker wel benieuwd waar mijn expeditie deze zomer naartoe gaat, op zoek naar fossielen?’

Die vraag was nog niet bij Johnson opgekomen, maar om zijn belangstelling te tonen antwoordde hij: ‘Een beetje nieuwsgierig ben ik wel, ja.’

‘Kan ik me indenken. Jazeker. Kan ik me indenken. Nou’ – hij stak zijn hoofd naar voren en fluisterde Johnson vlak in het gezicht – ‘dat is geheim. Is dat duidelijk? Geheim. En dat blijft het tot we op de trein zitten. Niemand weet ervan, behalve ik. Is dat héél duidelijk?’

Johnson deinsde achteruit, zo venijnig was Marsh’ toon. ‘Ja, professor.’

‘Mooi zo. Als je familie vraagt waar je naartoe gaat, zeg je maar “Colorado”. Dat is niet waar, want we gaan dit jaar niet

naar Colorado, maar dat doet er niet toe, want je bent daar toch van de buitenwereld afgesneden, en Colorado is een geweldige plek om vooral niet naartoe te gaan. Begrepen?’

‘Ja, professor.’

‘Mooi. We vertrekken op 14 juni vanaf Grand Central Depot in New York. En komen uiterlijk 1 september op hetzelfde station weer aan. Morgen ga je naar de secretaris van het museum, dan krijg je een lijst met alle spullen die je mee moet nemen. En daar komt in jouw geval dan nog de fotoapparatuur bij. Je neemt genoeg materiaal mee voor honderd foto’s. Vragen?’

‘Nee, meneer. Nee, professor.’

‘Dan zie ik je op 14 juni op het perron, Johnson.’ Een korte handdruk. Marsh’ hand was kil en klam.

‘Dank u, professor.’ Johnson draaide zich om en liep naar de deur.

‘Ho, ho, ho. Waar gaat dat naartoe?’

‘Ik wilde weggaan.’

‘Op eigen houtje?’

‘Ik weet de weg naar...’

‘Niemand, Johnson, mag zonder escorte door deze burelen dolen. Ik ben niet gek; ik weet dat er spionnen rondlopen die maar wat graag een blik zouden werpen op de laatste versie van mijn wetenschappelijke artikelen, of op mijn meest recente vondsten. Mijn assistent, de heer Gall, brengt je naar de uitgang.’ Bij het noemen van die naam legde een magere man met een zuur gezicht zijn beitel neer en liep met Johnson mee naar de deur.

‘Doet hij altijd zo?’ fluisterde Johnson.

‘Heerlijk weertje,’ antwoordde Gall met een glimlach. ‘Een prettige dag nog.’

En daarmee stond William Johnson weer op straat.

3

Fotografieles

Johnson wilde maar één ding: onder zijn weddenschap en die vermaledijde expeditie uit komen. Het was zonneklaar dat Marsh zo gek als een deur was; misschien was hij zelfs wel gevaarlijk. Hij zorgde dat hij nog een keer met Marlin aan tafel terechtkwam om te kijken of hij zich op de een of andere manier uit deze netelige situatie kon redden.

Maar tot zijn afgrijzen ontdekte hij die avond dat het nieuws als een lopend vuurtje was rondgegaan. Iedereen aan Choate was op de hoogte van de weddenschap en de hele maaltijd lang kwamen er mensen naar zijn tafel om erover te praten, een opmerking of een grap te maken. Er was geen ontkomen meer aan.

Hij moest wel, besepte hij.

De volgende dag ging hij naar de heer Carlton Lewis, een plaatselijke fotograaf, die twintig lessen bood voor de afzettersprijs van vijftig dollar. De heer Lewis moest een beetje grinniken om zijn nieuwe leerling: fotografie was niks voor rijke

lieden. Het was eerder een ietwat dubieuze bezigheid voor mensen die niet voldoende kapitaal hadden om op chiquere wijze de kost te verdienen. Zelfs Matthew Brady, de beroemdste fotograaf uit die dagen, die de Burgeroorlog had verslagen en politici en presidenten had vereeuwigd, was door de vooraanstaande lieden die hij portretteerde nooit behandeld als meer dan een bediende.

Maar Johnson hield voet bij stuk en in de loop van enkele weken leerde hij de vaardigheden aan die nodig waren voor deze vorm van journalistiek, veertig jaar tevoren uit Frankrijk overgebracht door telegrafist Samuel Morse.

Het proces dat in die dagen werd gebruikt, was de techniek van de natte plaat. In een verduisterde kamer of tent werden chemicaliën ter plekke gemengd, waarna glazen platen werden ingesmeerd met de kleverige, lichtgevoelige emulsie. Deze natte platen moesten dan haastig in de camera worden geplaatst en voordat ze opdroogden worden belicht. Het was geen sinecure om een gelijkmatig bestreken glasplaat te maken en die dan te belichten terwijl de plaat nog nat was; hierbij vergeleken was de latere ontwikkeling een koud kunstje.

Het viel Johnson niet mee om zich deze kunst eigen te maken. Hij was te traag en kreeg het ontspannen ritme van zijn leraar niet te pakken. Zijn eerste emulsies waren te dik of te dun, te nat of te droog. Zijn platen vertoonden bellen en drui-pers waardoor zijn foto's amateuristisch aandeden. Hij had een bloedhekel aan de krappe ruimte in de tent, aan het donker en aan de stinkende fotografische zouten waarvan hij tranen in zijn ogen, vlekken op zijn vingers en gaten in zijn kleren kreeg. Het ergste vond hij nog dat hij er zo lang over deed om de vaardigheden aan te leren. En hij had de pee aan Lewis en diens bespiegelende opmerkingen.

'Jij denkt dat alles je makkelijk af moet gaan omdat je rijk bent,' merkte Lewis bijvoorbeeld grinnikend op als Johnson weer eens al foeterend stond te stoethaspelen. 'Maar die plaat

zal het een zorg zijn hoe rijk jij bent. Eerst moet je leren geduld te hebben. Zonder geduld kom je nergens.'

'Zak er toch in,' reageerde Johnson dan geïrriteerd. Die kwast was tenslotte niets meer dan een omhooggevallen winkelier.

Lewis was niet in het minst beledigd. 'Ik ben het probleem niet,' luidde het antwoord. 'Jij bent het probleem. Kom op, nog een keer proberen.'

Knarsetandend en inwendig vloekend deed Johnson wat hem gezegd werd.

Maar gaandeweg werd hij beter. Tegen eind april hadden zijn platen een gelijkmatige dichtheid en werkte hij snel genoeg om goede foto's te produceren. Zijn platen waren helder en scherp en hij liet ze met een trots gevoel aan zijn leraar zien.

'Waar ben jij zo tevreden over?' wilde Lewis weten. 'Die foto's lijken nergens naar.'

'Hoezo niet? Dit zijn perfecte plaatjes.'

'In technisch opzicht wel,' zei Lewis schouderophalend. 'Maar dat betekent slechts dat je nu genoeg basiskennis hebt om fotografie te gaan leren. Ik dacht dat je daarvoor bij mij gekomen was.'

Nu begon Lewis te vertellen over belichting, de grillige kunst van diafragma's, brandpunt en scherptediepte. Het bracht Johnson tot wanhoop, want er was nog zoveel te leren. 'Portretten schiet je met groot diafragma en een korte belichting, want de wijd open lens geeft een zachtheid die je onderwerp flatteert.' Of: 'Voor landschappen kies je een lange belichting, want de kijker wil het landschap scherp zien, zowel dichtbij als in de verte.' Hij leerde hoe hij contrasten kon variëren door een andere belichting en andere ontwikkeltijden te kiezen. Hij leerde zijn onderwerpen in het licht te plaatsen, de samenstelling van zijn chemicaliën af te stemmen op zonnige en bewolkte dagen. Johnson werkte hard en hield een gedetailleerd dagboek bij – waarin hij ook zijn beklag deed.

'Wat een verachtelijk mannetje,' luidt een van de variaties op

dit veelvoorkomende thema. ‘En toch wil ik dolgraag van hem horen wat hij keer op keer weigert te zeggen: dat ik de kunst meester ben.’ Maar ook in die klacht klinkt al door hoe de arrogante jongeman van een paar maanden geleden, nog te beroerd om te leren zeilen, aan het veranderen is. Hij wilde echt goed worden in dit vak.

Begin mei hield Lewis een plaat tegen het licht en bestudeerde hem met een vergrootglas. Na een hele tijd draaide hij zich naar Johnson om. ‘Dit is bijna acceptabel,’ moest hij toegeven. ‘Goed gedaan.’

Johnson was door het dolle heen van vreugde. In zijn dagboek schreef hij: ‘Bijna acceptabel! Bijna acceptabel! Nog nooit heb ik zulke prachtige woorden gehoord!’

Ook andere aspecten van Johnsons gedrag waren aan het veranderen: tegen wil en dank begon hij zich op de reis te verheugen.

Nog steeds zie ik drie maanden in het Westen zo’n beetje als drie maanden achtereen naar de Duitse Opera moeten. Maar ik moet bekennen dat ik, naarmate de dag des onheils nadert, steeds meer zin krijg in de expeditie. Ik heb alles gekocht wat op de lijst van de secretaris stond; onder andere een jachtmes, een Smith & Wesson-revolver voor zes patronen, een .50-kaliber geweer, stevige cavalerielaarzen en een steenhamertje. Bij iedere aanschaf stijgt mijn opwinding. Ik heb de fotografische technieken behoorlijk onder de knie; ik heb tachtig pond chemicaliën en apparatuur ingeslagen en honderd glazen platen. Kortom: ik ben er klaar voor.

Nu staat er nog één enorm obstakel tussen mij en mijn vertrek: de familie. Ik moet naar Philadelphia om het nieuws te vertellen.

4

Philadelphia

Die meimaand was Philadelphia de drukste stad in heel Amerika; ze barstte bijna uit haar voegen door de enorme mensenmassa's die op de Wereldtentoonstelling van 1876 afkwamen. De Verenigde Staten van Amerika vierden hun honderdste verjaardag en de opwinding in het land was bijna tastbaar. Johnson dwaalde door de gigantische tentoonstellingszalen en zag de wonderen waaraan de hele wereld zich vergaapte: de reusachtige stoommachine van Corliss, de planten en de landbouw in de staten en koloniën van Amerika, en de uitvindingen die de nieuwste rages waren.

Het nieuwste idee betrof het beteugelen van de kracht der elektriciteit. Er was zelfs sprake van elektrisch licht waarmee de straten 's nachts verlicht zouden worden. Men was het erover eens dat Edison de oplossing binnen het jaar rond zou hebben. Intussen waren er andere elektrische wonderen om over na te denken, met name een eigenaardig apparaat dat een tele-foon werd genoemd.

Iedereen die de tentoonstelling bezocht, zag deze bizarre nieuwlicherij, hoewel bijna niemand er het nut van inzag. Johnson deelde de heersende mening en schreef in zijn dagboek:

We hebben de telegraaf al, en die biedt communicatie voor iedereen die daaraan behoefte heeft. Wat de gesproken communicatie over lange afstand daaraan zou toevoegen, is mij niet duidelijk. Misschien zijn er in de toekomst mensen die de stem willen horen van iemand aan de andere kant van het land, maar veel kunnen dat er niet zijn. Persoonlijk lijkt me dat die telefoon van de heer Bell een curiositeit is, zonder praktische toepassing.

Ondanks de schitterende gebouwen en de enorme menigtes ging niet alles naar wens in het land. Het was een verkiezingsjaar en de binnenlandse politiek was het gesprek van de dag. President Ulysses S. Grant, de gedrongen voormalige generaal, had de Wereldtentoonstelling geopend, maar was niet populair meer. Zijn bewind werd gekenmerkt door schandalen en corruptie; excessieve financiële speculaties hadden het land in een van de ergste recessies tot dan toe gestort. Duizenden investeerders aan Wall Street waren failliet; de boeren aan de Westkust gingen bankroet door de sterk dalende prijzen, strenge winters en sprinkhanenplagen; de indianenopstanden in Montana, Dakota en Wyoming boden een akelige aanblik, althans in de ogen van de Oostkustpers; en zowel de Democraten als de Republikeinen beloofden zich bij de campagnes van dit jaar te richten op hervormingen.

Maar voor een jongeman, en zeker voor een welgestelde jongeman, was al dit nieuws – goed en slecht – niet meer dan een spannende coulisse aan de vooravond van zijn grote avontuur. ‘Ik genoot weliswaar van de schitterende tentoonstelling,’ schreef Johnson, ‘maar in wezen vond ik het maar een overdreven be-

schaafde toestand. Mijn blik was gevestigd op de toekomst, en op de woestijnen die binnenkort mijn bestemming zouden zijn. Als mijn familie het goedvond.’

De Johnsons woonden in een schitterende villa aan het chique Rittenhouse Square. William kende geen ander thuis: een weelderige inrichting, keurige omgangsvormen, bedienden achter iedere deur. Hij besloot bij het ontbijt het nieuws te brengen. Achteraf bezien vond hij de reactie van zijn ouders volkomen voorspelbaar.

‘O lieverd! Wat heb je daar nou te zoeken?’ vroeg zijn moeder, terwijl ze boter smeerde op een geroosterde boterham.

‘Ik vind het een schitterend idee,’ zei zijn vader. ‘Uitstekend.’

‘Maar lijkt dat je nou verstandig, William?’ informeerde zijn moeder. ‘Met al die problemen met de indianen en zo?’

‘Goed dat hij gaat, dan kunnen ze hem scalperen,’ merkte zijn veertienjarige broertje Edward op. Dat soort dingen zei hij aan de lopende band, zonder dat er ooit iemand acht op sloeg.

‘Ik snap niet wat daar nu voor aardigheid aan is,’ herhaalde zijn moeder op bezorgde toon. ‘Waarom zou je daar nou naartoe? Ik zie er het nut niet van in. Waarom ga je niet gewoon naar Europa? Daar kun je eindeloos, en in alle veiligheid, cultuur opdoen.’

‘Volgens mij loopt hij geen enkel gevaar,’ meende zijn vader. ‘Vandaag nog stond in de *Inquirer* dat de Sioux in oproer zijn in de Dakota’s. Ze hebben Custer erop afgestuurd. Die maakt korte metten met ze.’

‘Ik zou het heel akelig vinden als je de kookpot in verdween,’ bekende zijn moeder.

‘Indianen doen aan scalperen, moeder,’ corrigeerde Edward haar. ‘Dan snijden ze al het haar om je hele hoofd af. Eerst word je natuurlijk doodgeknuppeld. Maar soms ben je nog niet helemaal dood en dan voel je het mes pal boven je wenkbrauwen, en je hele vel met al je haar wordt...’

‘Niet aan het ontbijt, Edward.’

‘Echt walgelijk, Edward,’ zei Johnsons zus Eliza, tien jaar oud. ‘Een braakbal, dat ben je.’

‘Eliza!’

‘Het is anders wel zo, moeder. Edward doet stuitend.’

‘Waar ga je precies naartoe met die professor Marsh?’ wilde zijn vader weten.

‘Naar Colorado.’

‘Dat is toch vlak bij de Dakota’s?’ informeerde zijn moeder.

‘Niet echt.’

‘O moeder, weet je dan echt niks?’ vroeg Edward.

‘Zijn er indianen in Colorado?’

‘Er zijn overal indianen, moeder.’

‘Jou wordt niets gevraagd, Edward.’

‘Volgens mij wonen er geen vijandige stammen in Colorado,’ zei zijn vader. ‘Het schijnt er bijzonder mooi te zijn. Erg droog.’

‘Het schijnt er een woestenij te zijn,’ wist zijn moeder. ‘En verschrikkelijk onherbergzaam. In wat voor hotel zijn jullie daar gelogeed?’

‘Het grootste deel van de tijd slapen we in tenten.’

‘Uitstekend,’ zei zijn vader. ‘Massa’s zwaar werk in de buitenlucht. Daar word je een man van.’

‘Ga je dan op de grond slapen, met allemaal slangen en beesten en insecten? Het klinkt afgrijselijk,’ zei zijn moeder.

‘Zomer in de openlucht, dat doet een jongeman goed,’ zei zijn vader. ‘Er zijn zat ziekelijke jongens die voor hun gezondheid op kamp gaan.’

‘Als dat zo is...’ zei zijn moeder. ‘Maar William is niet ziekelijk. Waarom wil jij daarnaartoe, William?’

‘Volgens mij moet ik eens leren aanpakken,’ antwoordde William, verbaasd over zijn eigen eerlijkheid.

‘Uitstekend gezegd!’ zei zijn vader, en hij sloeg met zijn vuist op tafel.

Uiteindelijk gaf zijn moeder toestemming, zij het met een

oprecht bezorgde blik in haar ogen. William vond haar een echte moederkloek; haar ongerustheid bezorgde hem een stoer, dapper en vastberaden gevoel.

Hij had er anders over gedacht als hij had geweten dat zijn moeder halverwege de zomer het bericht zou krijgen dat haar oudste zoon was overleden.